

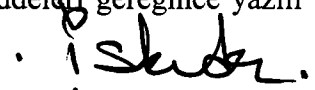

İskender Bayhan
İstanbul Milletvekili
Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

42260

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasanın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **18.03.2026**

İskender Bayhan

İstanbul Milletvekili

İzmir Körfezi, yıllardır süren denetimsizlik ve kirletici şirketlerin kâr ve rant hırsı nedeniyle adeta bir atık havuzuna dönüşmüştür. Bugün ise bu kirliliği önlemeye yönelik politikalar geliştirmek yerine, oluşan tahribatın “temizleme” adı altında bizzat bir rant alanına dönüştürüldüğü bir durumla karşı karşıyayız. Nitekim İzmir-Foça açıklarında avlanan balıkçıların ağlarından çıkan yoğun çamur, bu malzemenin Körfez’de yürütülen temizlik çalışmaları sırasında denize bırakıldığına dair güçlü iddiaları gündeme taşımış; mevcut politikaların sorunu çözmek yerine derinleştirdiğini bir kez daha ortaya koymuştur.

2024 yılında yaşanan balık ölümleri ve ardından yapılan bilimsel analizler, bu yıkımın boyutunu açık biçimde ortaya koymuştur. Amonyak değerlerinin olması gerekenin katbekat üzerine çıkması, çözünmüş oksijen seviyesinin kritik eşiklerin altına düşmesi, Körfez’in adeta yaşam dışı bir ortama sürüklendiğini göstermektedir. Bu tablo, tekil bir arıza ya da geçici bir ihmalle açıklanamaz; aksine yıllardır biriken sanayi kaynaklı kirlenmenin doğal sonucudur.

Körfezdeki kirliliğin kaynakları da son derece açıktır. Demir-çelik ve metal sanayi ağır metalleri doğrudan denize boşaltmakta; petrokimya tesisleri ve gemi söküm faaliyetleri Körfez’i kimyasal atık havuzuna çevirmektedir. Tekstil ve kimya sektörü, özellikle Gediz Havzası üzerinden zehirli atıkları Körfez’e taşımakta; gıda ve yağ sanayi ise yarattığı organik yüklerle denizdeki oksijenin tükenmesine yol açmaktadır. Bu çok katmanlı kirlenme rejimi ortadayken, Bakanlığınız faturayı yerel yönetimlere kesmekte; belediyeler ise sorumluluğun büyük ölçüde merkezi idarenin yetki alanında olduğunu vurgulamaktadır.

Bakanlığınızın kamuoyuna sunulan “cezalar kesiliyor” söylemi de gerçeği yansıtmamaktadır. Milyonluk cezalar, milyar dolarlık holdingler için bir yaptırım değil, üretim maliyetinin bir parçasıdır. Arıtma tesislerini sürekli çalıştırmanın maliyeti çoğu zaman kesilen cezalardan daha yüksektir. Bu nedenle mevcut sistem fiilen şirketlere “kirlenmeye devam et, bedelini öde” mesajı vermektedir. Bu bir ceza mekanizması değil, kirlenmenin kurumsallaştırılmasıdır. Öte yandan sanayi kuruluşlarının kamuoyu önünde gerçekleştirdiği sembolik temizlik faaliyetleri, gerçek kirliliği gizleyen bir “yeşil badana” işlevi görmektedir. Kameralar önünde kıyıda birkaç çöp toplayan şirketler, üretim süreçlerinde doğayı kirlenmeye devam etmektedir. Üstelik bu

İskender Bayhan
İstanbul Milletvekili
Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

şirketlerin kimlikleri çoğu zaman "ticari sır" gerekçesiyle kamuoyundan saklanmakta; böylece kirletici faaliyetler görünmez hale getirilmekte ve sermayedarlar açıkça korunmaktadır.

Bu yapısal sorunlar devam ederken, İzmir Körfezi'nde yürütülen dip tarama faaliyetleri kapsamında ortaya çıkan çamurun Körfez'deki temizlik çalışmaları sırasında denize bırakıldığına dair güçlü iddiaları gündeme taşımıştır. Bu durum, hem balıkçıların geçim kaynaklarını doğrudan tehdit etmekte hem de Özel Çevre Koruma Bölgesi statüsündeki Foça açıklarını kirletmektedir. Dip tarama faaliyetlerinden çıkan malzemeyi taşıyan ALKOR2 ve ALKOR3 gemilerinin, DGN Denizcilik firmasına ait olduğu; sözleşme süresinin sona ermesine rağmen faaliyetlerin sürdüğü yönündeki iddialar, kamu ihale süreçlerinin denetimsizliğini ve hukuki meşruiyet sorunlarını gündeme getirmektedir. Firma, çamurun sözleşmede belirtilen alana bırakıldığını savunurken, uzmanlar hem Foça hem de Karaburun açıklarının bu tür dökümler için uygun olmadığını açıkça ifade etmektedir. Buna rağmen bu alanların tercih edilmesi, bilimsel değil, maliyet ve kolaylık odaklı bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir.

Bu Bağlamda;

1. Bakanlığınız, Körfez'i onlarca yıldır bir foseptik çukuru gibi kullanan dev sanayi tesislerine (Aliaga ve Gediz havzası sermayedarları) karşı neden üretimi durdurma gibi caydırıcı tedbirler almamaktadır? Bu şirketlerin yarattığı tahribatın maliyeti neden temizlik ihaleleri ve vergi paralarıyla halkın sırtına yüklenmektedir?
2. 1992'de Foça, 1999'da Karaburun için ilan edilen Özel Çevre Koruma Bölgesi statüsü, hangi "üstün kamu yararı" veya "şirket kârı" gözetilerek delinmektedir? Bir alanı hem "koruma bölgesi" ilan edip hem de oraya "atık döküm izni" vermek Bakanlığınızın "yeşil dönüşüm" iddiasıyla nasıl bağdaşmaktadır?
3. Sözleşme süresinin Mayıs ayında dolduğu iddia edilen DGN Denizcilik firmasına ait ALKOR2 ve ALKOR3 gemilerinin Mart 2026 itibarıyla hala çalışabiliyor olmasının yasal dayanağı nedir? Bu firmaya verilen uygunluk belgeleri hangi bilimsel kriterlere göre yenilenmiştir?
4. İzmit Körfezi'nde dip çamuru bertaraf maliyetini Bakanlık bütçesinden karşılarken, İzmir'de yapay ada projelerini iptal ederek belediyeyi Foça ve Karaburun'u zehirlemeye zorlamanızın nedeni nedir?

İskender Bayhan
İstanbul Milletvekili
Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

5. Foça açıklarına dökülen çamurun içindeki ağır metal (cıva, kadmiyum, kurşun) oranları nedir? Bu zehirli maddelerin besin zinciri (balıkçılık) yoluyla halk sağlığına etkilerine dair Bakanlığınızın elinde güncel bir rapor var mıdır? Varsa neden kamuoyuyla paylaşılmamaktadır?
6. İhracatçı birlikleri ve ticaret odalarının göstermelik kıyı temizliği etkinliklerine destek veren Bakanlığınız, aynı sermaye örgütlerinin üyesi olan fabrikaların kaçak deşarjlarını örtbas etmek için mi "konuşma yasağı" getirmektedir?
7. Bakanlığınız, Körfez kirliliğinde belediyeyi tek sorumlu ilan ederek, kirlilikte payı %50'den fazla olan endüstriyel atıkların gerçek sahiplerini (holdingler ve OSB'ler) koruma altına mı almaktadır?
8. Körfez'e deşarj yapan sanayi tesislerinin (demir-çelik, petrokimya, gemi söküm, tekstil vb.) isim listesi ve her birinin yıllık deşarj miktarları neden kamuoyuyla açık şekilde paylaşılmamaktadır? "Ticari sır" gerekçesi, halk sağlığından daha mı üstündür?
9. Gediz Havzası üzerinden Körfez'e taşınan kirlilik yükünün (azot, fosfor, ağır metal) sektörel dağılımı nedir? Bu yükün ne kadarı organize sanayi bölgeleri ve büyük ölçekli sanayi tesislerinden kaynaklanmaktadır?
10. Körfez'de faaliyet gösteren liman, tersane ve gemi trafiğinin yarattığı kirliliğe ilişkin kaç adet denetim yapılmıştır? Kaç ihlal tespit edilmiş ve bunlara ne tür yaptırımlar uygulanmıştır?
11. Körfez'de yaşanan balık ölümleri sonrası balıkçılara yönelik bir zarar tespit ve tazmin mekanizması kurulmuş mudur? Kurulmadıysa bu insanların geçim kaybını kim karşılayacaktır?
12. Bakanlığınız, Körfez'deki kirliliğin önlenmesi yerine temizlik ihaleleri üzerinden yeni bir ekonomik alan yaratıldığı yönündeki eleştirilere ne yanıt vermektedir? Bu ihalelerden kimler faydalanmaktadır?